

УДК 37.014.5:37.013.42:37.015.3

Сертифікація вчителя математики як один із напрямів професійного розвитку

CERTIFICATION OF A MATHEMATICS TEACHER AS ONE OF THE AREAS OF PROFESSIONAL DEVELOPMENT

ДОБРЯНСЬКА Олена – доктор філософії галузі знань «Публічне управління та адміністрування», доцент кафедри математичної, природничої та технологічної освіти, Комунальний заклад вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради, вул. Володимира Антоновича, 70, м. Дніпро, 49101, Україна

ORCID <https://orcid.org/0000-0001-9637-2850>

КІРМАН Вадим – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри математичної, природничої та технологічної освіти, Комунальний заклад вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради, вул. Володимира Антоновича, 70, м. Дніпро, 49101, Україна

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-8107-6618>

DOBRIANSKA Olena – Doctor of Philosophy in the field of knowledge «Public Management and Administration», Associate Professor of the Department of Mathematical, Natural and Technological Education, Communal Institution of Higher Education «Dnipro Academy of Continuing Education» Dnipropetrovsk Regional Council, 70 Volodymyr Antonovych Str., 49101, Ukraine

KIRMAN Vadym – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Mathematics, Science and Technology Education, Communal Institution of Higher Education «Dnipro Academy of Continuing Education» Dnipropetrovsk Regional Council, 70 Volodymyr Antonovych Str., 49101, Ukraine

DOI <https://doi.org/10.54891/2786-7013/2025-2-24>

Анотація. У статті розглянуто питання сертифікації вчителів математики як одного з ключових інструментів професійного розвитку педагогічних кадрів у контексті модернізації системи загальної середньої освіти в Україні. Особливу увагу приділено впливу сертифікації на підвищення якості математичної освіти, розвиток професійної компетентності педагогів, а також на формування середовища підтримки та освітнього лідерства в умовах впровадження Концепції «Нова українська школа». У статті проаналізовано процес сертифікації вчителів математики у 2023–2024 роках, наголошено, що сертифікація виконує не лише оцінювальну функцію, а й є потужним мотиватором до саморефлексії, саморозвитку та підвищення якості освітніх послуг. Участь у сертифікації, зокрема її етапи самооцінювання та вивчення практичного досвіду, стимулює педагогів до критичного аналізу власної професійної діяльності та впровадження інноваційних методик викладання. Зокрема, проаналізовано, що лише 32–38 % учителів математики, які брали участь у сертифікації у 2023 та 2024 роках, успішно пройшли всі її етапи. Такий результат є підставою для посилення науково-методичного супроводу, підвищення якості навчання у закладах післядипломної педагогічної освіти, а також для впровадження гнучких моделей професійного розвитку, які поєднують формальну, неформальну та інформальну освіту. У статті детально аналізується структура сертифікації, її правове забезпечення, професійний стандарт учителя та роль Центрів професійного розвитку педагогічних працівників. Показано, що успішне проходження сертифікації сприяє соціальному визнанню, відкриває нові кар'єрні та лідерські перспективи. Увагу приділено досвіду Дніпровської академії неперервної освіти, яка активно підтримує педагогів області шляхом проведення вебінарів, тренінгів, методичних студій та супроводу Центрів професійного розвитку. Такі заходи спрямовані на зниження психологічних бар'єрів участі в сертифікації, підвищення рівня обізнаності та

створення комфортного професійного середовища. У статті також акцентується на важливості створення професійних спільнот, таких як Асоціація сертифікованих педагогічних працівників. Подібні організації відіграють провідну роль у розбудові культури професійної підтримки, обміну досвідом та поширенні інноваційних практик. Вони слугують платформами для колективного навчання, підвищення престижу педагогічної професії та реалізації освітнього лідерства. Підкреслено важливість удосконалення програм підготовки до сертифікації, зокрема створення відкритих освітніх ресурсів, оновлення цифрових платформ та інструментів зворотного зв'язку. Крім того, стаття містить рекомендації щодо формування стійкої екосистеми підтримки професійного розвитку, в якій активну роль мають відігравати органи державної влади, заклади післядипломної освіти, роботодавці, громадські організації та педагогічна спільнота загалом. Зазначено, що успішне функціонування такої системи є передумовою для реалізації державної політики у сфері забезпечення якості освіти, розвитку людського капіталу та формування конкурентоспроможного освітнього простору.

Ключові слова: професійний розвиток вчителя математики, державна політика у сфері освіти, сертифікація, якість освіти, безперервна освіта.

Summary. The article examines the issue of certification of mathematics teachers as one of the key tools for the professional development of teaching staff in the context of the modernization of the general secondary education system in Ukraine. Particular attention is paid to the impact of certification on improving the quality of mathematics education, developing the professional competence of teachers, as well as on the formation of a supportive environment and educational leadership in the context of the implementation of the Concept «New Ukrainian School». The article analyzes the process of certification of mathematics teachers in 2023–2024 and emphasizes that this process performs not only an evaluative function, but also is a powerful motivator for self-reflection, self-development, and improving the quality of educational services. Participation in certification, in particular its stages of self-assessment and study of practical experience, stimulates teachers to critically analyze their own professional activities and implement innovative teaching methods. In particular, it was analyzed that only 32–38% of mathematics teachers who participated in the certification in 2023 and 2024 successfully passed all its stages. This result is an occasion to strengthen scientific and methodological support, improve the quality of training in postgraduate pedagogical education institutions, as well as to implement flexible models of professional development that combine formal, non-formal and informal education. The article analyzes in detail the structure of certification, its legal support, the professional standard of a teacher, and the role of the Centers for Professional Development of Pedagogues. It is shown that successful certification contributes to social recognition and opens up new career and leadership prospects. Attention is paid to the experience of the Dnipro Academy of Continuing Education, which actively supports teachers in the region by conducting webinars, trainings, methodological studies, and supporting Professional Development Centers. Such activities are aimed at reducing psychological barriers to participation in certification, increasing awareness, and creating a comfortable professional environment. The article also emphasizes the importance of creating professional communities, such as the Association of Certified Pedagogues. Such organizations play a leading role in building a culture of professional support, sharing experiences and disseminating innovative practices. They serve as platforms for collective learning, increasing the prestige of the teaching profession and implementing educational leadership. The importance of improving certification training programs is emphasized, in particular, the creation of open educational resources, updating digital platforms and feedback tools. In addition, the article contains recommendations for the formation of a sustainable ecosystem of professional development support, in which public authorities, postgraduate education institutions, employers, public organizations and the pedagogical community as a whole should play an active role. It is noted that the successful functioning of such a system is a prerequisite for the implementation of state policy in the field of ensuring the quality of education, developing human capital and forming a competitive educational space.

Key words: professional development of mathematics teachers, state policy in the field of education, certification, quality of education, continuing education.

Вступ. Сучасна система освіти України перебуває у стані постійного оновлення, що зумовлює підвищення вимог до професійної компетентності педагогічних працівників.

У цьому контексті особливого значення набуває розвиток вмотивованого, кваліфікованого та здатного до інновацій учителя математики – фахівця, який відіграє ключову роль у формуванні математичної грамотності, критичного мислення та логіко-аналітичних умінь учнів. Ефективним механізмом підтримки та стимулювання професійного зростання таких педагогів є процедура сертифікації, що впроваджується в Україні відповідно до оновлених стандартів Нової української школи (далі – НУШ) та державної політики щодо забезпечення якості освіти.

Необхідність наукового аналізу процесу сертифікації зумовлена кількома чинниками. По-перше, сертифікація виступає інструментом зовнішнього оцінювання професійних компетентностей, що дає змогу об'єктивно визначити рівень педагогічної майстерності вчителя математики. Проте механізми, критерії та результати такої оцінки потребують наукового осмислення, щоб визначити їхню відповідність сучасним освітнім потребам і реаліям шкільної математичної освіти.

По-друге, сертифікація має потенціал бути не лише оціночним, а й розвивальним інструментом, спрямованим на формування мотивації до самоосвіти, рефлексії педагогічної діяльності, опанування інноваційних методик навчання математики, використання цифрових технологій та побудови дитиноцентрованого середовища. З огляду на це виникає потреба в дослідженні того, наскільки сертифікація дійсно сприяє професійному зростанню та чи відчують педагоги позитивний вплив цієї процедури на власну практику.

По-третє, математична освіта є галуззю, що потребує високого рівня методичної культури, здатності до складних пояснень, диференціації навчання та підтримки навчальної мотивації учнів. Тому важливо з'ясувати, чи відповідають чинні інструменти сертифікації специфіці математичної діяльності вчителя і чи враховують такі складові, як предметна компетентність, методична варіативність, уміння формувати математичну грамотність відповідно до міжнародних підходів (PISA, TIMSS тощо).

Таким чином, дослідження сертифікації вчителів математики як одного з напрямів професійного розвитку є надзвичайно актуальним для забезпечення якості математичної освіти та модернізації педагогічної діяльності відповідно до сучасних освітніх викликів.

Аналіз останніх досліджень. Професійний розвиток педагога є однією з ключових категорій сучасної педагогіки та дидактики, що відображає динаміку зростання фахової компетентності, майстерності та педагогічної самореалізації в умовах безперервних змін освітнього середовища. У вітчизняній науковій літературі існує низка підходів до тлумачення цього поняття. О. Савченко [22, с. 1–4], І. Зязюн [6, с. 482–484], розглядають професійний розвиток, як процес цілеспрямованого формування професійних і особистісних компетентностей, які забезпечують ефективне виконання педагогічних функцій в умовах нових освітніх вимог. Дослідник П. Лузан [10] акцентує на самореалізації, рефлексії, індивідуальній освітній траєкторії вчителя як суб'єкта змін. Згідно з цим підходом, професійне зростання нерозривно пов'язане з внутрішніми потребами педагога в удосконаленні. Г. Мешко [11, с. 111], С. Сисоєва [23] розглядають професійний розвиток через призму нормативного регулювання, підвищення кваліфікації, сертифікації, участі в програмах атестації, науково-методичних заходах. Дослідниця О. Ісаєва [7] зауважує, що професійний розвиток є тривалим процесом, що охоплює всі етапи кар'єри вчителя – від адаптації до майстерності й педагогічного лідерства.

Погоджуємось із визначенням І. Зязюн [6, с. 482], що розглядає професійний розвиток педагога, як синтез пізнавальної, творчої, ціннісної і практичної активності, що спрямована на досягнення нової якості професійної діяльності.

На відміну від багатьох західних систем, де сертифікація вчителів давно є предметом академічних досліджень, в Україні це питання ще потребує теоретичного та емпіричного вивчення.

Проблеми професійної сертифікації педагогічних працівників у контексті євроінтеграції було досліджено С. Кононенком та доведено її доцільність [8]. Дослідження сфери підвищення кваліфікації й сертифікації педагогів у рамках спільної ініціативи руху EdCamp Ukraine і Міністерства освіти і науки України було проведено у 2019 році [12].

Сукупність цих підходів дозволяє визначити професійний розвиток педагога як багатовимірний і багаторівневий процес, що охоплює фахову, методичну, етичну, психологічну і рефлексивну складові, та є основою для забезпечення якісної освіти в умовах трансформації суспільства.

Мета статті – розкрити зміст сертифікації вчителів математики як інструмента професійного розвитку педагогів у контексті сучасної освітньої політики України, а також окреслити її потенціал для підвищення якості викладання математики в закладах загальної середньої освіти.

Виклад основного матеріалу. Професійне зростання вчителів – це багатовимірний, ітеративний, безперервний та персоналізований процес, який виникає в результаті складної взаємодії в різних сферах досвіду, переконань та практики вчителів. Як стверджують дослідники [9], професійне зростання охоплює більше, ніж просто набуття навичок чи підвищення кваліфікації; воно відображає динамічну та постійну адаптацію до змінних контекстів та професійних викликів. Це ускладнює оцінку зростання вчителів, що ще більше визначає необхідністю враховувати як відчутні зміни в практиці, розуміння вчителями, так і переосмислення, що призводить до зростання та змін у практиці навчання.

Результати дослідження [4] показують, що хоча формальні сесії професійного навчання (наприклад, структуровані семінари та майстер-класи) підтримують розвиток навичок, вони часто дають неоднозначні результати через їх обмежену адаптивність до конкретних контекстуальних потреб. Навпаки, неформальні підходи до професійного навчання, такі як наставництво та співпраця колег, сприяють рефлексивному та практичному зростанню. Поєднання обох методів професійного навчання забезпечує найповніші переваги, поєднуючи структуроване навчання з гнучкістю неформального середовища. Цей огляд підкреслює необхідність гібридних моделей професійного навчання, які враховують колективні та індивідуалізовані шляхи зростання, рекомендуючи змішані дизайни професійного навчання для ефективно підтримки вчителів.

Професійний розвиток учителя математики має специфіку, пов'язану з постійним оновленням змісту предмету та методів навчання, зокрема інноваційних практик у STEM-освіті. Ця специфіка потребує готовності до критичного аналізу практики і впровадження нових підходів. Концепція «Нова українська школа» [21] визначає сучасного вчителя як фасилітатора, наставника, тьютора, дизайнера освітнього середовища – не лише транслятора знань, а й лідера освітнього процесу. Це обумовлює потребу в саморозвитку, рефлексії та активній участі у педагогічних інноваціях.

Основою для професійного розвитку є чітко визначені компетентності, які позначено у Професійному стандарті. Наказом Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 затверджено Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти» [17]. Документ визначає професійні компетентності та окреслює можливі траєкторії здобуття професійних кваліфікацій. Професійний стандарт містить 12 професійних компетентностей, структурованих за 5 трудовими функціями: навчання здобувачів освіти предметів (інтегрованих курсів), партнерська взаємодія з учасниками освітнього процесу, участь в організації безпечного та здорового освітнього середовища, провадження освітнього процесу, безперервний професійний розвиток.

В Україні процес сертифікації стартував у 2019 році. Пілотним проектом стала сертифікація вчителів початкових класів [14] у межах впровадження Концепції «Нова українська школа». Зважаючи на позитивний досвід, Міністерство освіти і науки України розширило перелік категорій педагогічних працівників, які проходять сертифікацію. У 2023 році [15] до

вчителів початкових класів долучились вчителі математики та вчителі української мови і літератури. А в 2024 році [18] сертифікацію проходить ще і вчителі історії та громадянських дисциплін. У 2025 році [19] перелік категорій педагогічних працівників розширено і сертифікацію восени 2025 році будуть проходити вчителі англійської мови.

Результати дослідження сфери підвищення кваліфікації й сертифікації педагогів у рамках спільної ініціативи руху EdCamp Ukraine і Міністерства освіти і науки України [12] представлено у звіті «Навчати і навчатися: як і куди зростати українському вчительству? Результати дослідження сфери підвищення кваліфікації й сертифікації у рамках спільної ініціативи руху EdCamp Ukraine і Міністерства освіти і науки України».

Відповідно до статті 51 Закону України «Про освіту» [20], сертифікація педагогічних працівників – це зовнішнє оцінювання професійних компетентностей педагогічного працівника (у тому числі з педагогіки та психології, практичних вмінь застосування сучасних методів і технологій навчання), що здійснюється шляхом незалежного тестування, самооцінювання та вивчення практичного досвіду роботи.

Постановою Кабінету Міністрів України від 27.012.2018 № 1190 (із змінами) затверджено Положення про сертифікацію педагогічних працівників [16]. Відповідно до нього метою сертифікації є виявлення та заохочення педагогічних працівників з високим рівнем педагогічної майстерності, які володіють методиками компетентнісного навчання і новими освітніми технологіями та сприяють їх поширенню.

Процес сертифікації вчителів математики у 2023 та 2024 році проходив у три етапи: незалежне тестування, самооцінювання учасником сертифікації власної педагогічної майстерності і вивчення практичного досвіду роботи учасників сертифікації. Аналіз виконання завдань незалежного тестування фахових знань і вмінь учителів математики у 2023 році показує, що тільки 180 (42,4 %) учителів математики подолали поріг і успішно пройшли I етап сертифікації. Узагальнені результати [5] психометричних характеристик тестових завдань у розрізі підрозділів програми незалежного тестування, що виконували вчителі математики, які брали участь у I етапі сертифікації в 2023 році наведені у таблиці 1.

Таблиця 1

Підрозділ програми	Всього завдань	Характеристика завдання, % завдань				
		дуже легке	легке	оптимальне	складне	дуже складне
Управління освітнім процесом	9	53 %	33 %	0	12 %	
Партнерська взаємодія з учасниками освітнього процесу	4	25 %		25 %	50 %	
Організація освітнього середовища	10	40 %	40 %	10 %	10 %	
Комунікація державною мовою з дотриманням норм української літературної мови	8	50 %	0	37,5 %	12,5 %	
Створення і підтримка цифрового середовища для ефективного навчання предметів та інтегрованих курсів математичної освітньої галузі	5	20 %	60 %	20 %		
Методики й технології навчання предметів та інтегрованих курсів математичної освітньої галузі	14	43 %	7 %	29 %	7 %	14 %

Система теоретичних знань з предметів та інтегрованих курсів математичної освітньої галузі, необхідна для реалізації вимог державних стандартів середньої освіти	44 (завдання 81–84 включають по 2 завданні)	11 %	27 %	32 %	18 %	12 %
--	---	------	------	------	------	------

Джерело [5]

Аналіз результатів психометричних характеристик тестових завдань у розрізі підрозділів програми незалежного тестування свідчить про недостатній рівень професійних компетентностей учасників I етапу сертифікації, а саме: не менше 50 % завдань виявилось дуже легкими (показник успішності виконання даних завдань складає не менше 80 %) у підрозділах «Управління освітнім процесом» і «Комунікація державною мовою з дотриманням норм української літературної мови»; із 44 завдань підрозділу «Система теоретичних знань з предметів та інтегрованих курсів математичної освітньої галузі, необхідна для реалізації вимог державних стандартів середньої освіти» тільки 11 % завдань виявилось дуже легкими, 18 % – складними (показник успішності виконання даних завдань складає 21–39 %) і 12 % – дуже складними (показник успішності виконання даних завдань складає не більше 20 %). Враховуючи зазначене, можна зробити висновки, що система підготовки педагогічних працівників у закладах післядипломної педагогічної освіти потребує вдосконалення. Необхідна розробка освітніх програм, які були б спрямовані на формування й розвиток компетентностей у рамках Професійного стандарту.

Але формування професійної компетентності неможливе без систематичного оновлення знань, навичок, методик та ціннісних орієнтирів. Особливо це актуально для вчителів математики, яким необхідно постійно підтримувати високий рівень предметної компетентності, враховуючи темпи розвитку математичної науки, цифрових технологій і міжпредметної інтеграції. Аналіз загальних результатів сертифікації вчителів математики, які проходили цю процедуру у 2023 [13] та 2024 [25] роках свідчить, що тільки 38 % та 32 % відповідно вчителів математики успішно її пройшли.

Кількісні показники учасників на різних етапах сертифікації вчителів математики у 2023 та 2024 роках наведено на рис. 1 та рис. 2 відповідно.

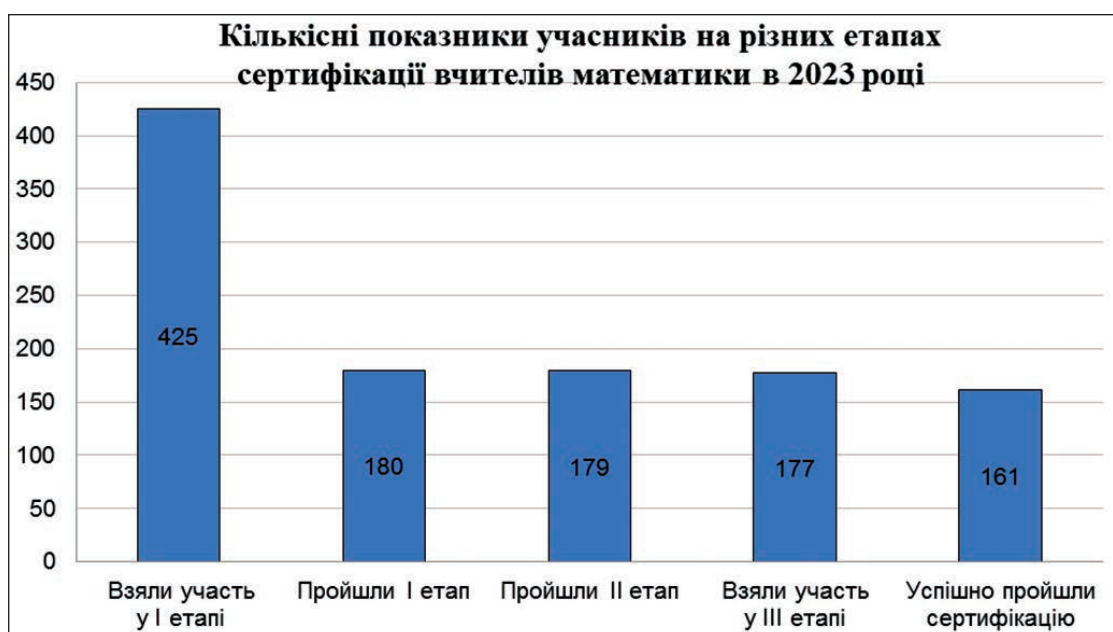

Рис. 1. Кількісні показники учасників на різних етапах сертифікації вчителів математики у 2023 році. Джерело [13]

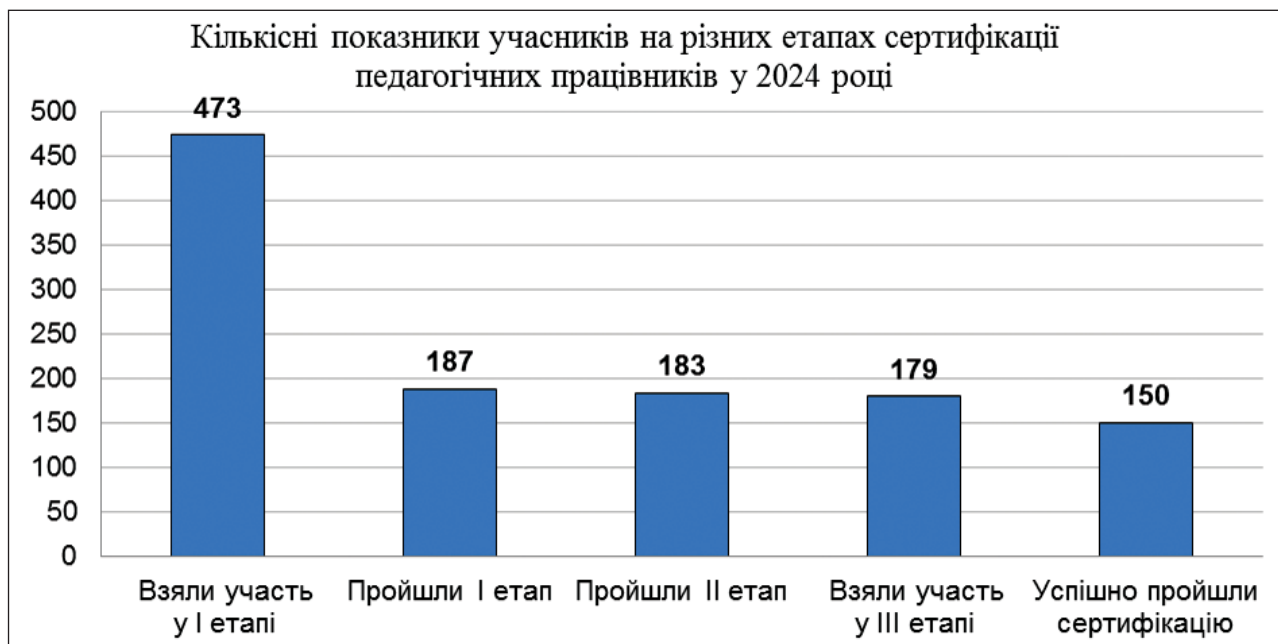

Рис. 2. Кількісні показники учасників на різних етапах сертифікації вчителів математики у 2024 році. Джерело [25]

Безперервне навчання визнається основою професійного зростання педагога впродовж усього його фахового шляху. Згідно з положеннями ЮНЕСКО та Концепції розвитку педагогічної освіти в Україні, безперервна освіта є необхідною умовою адаптації вчителя до змін освітнього середовища, технологій, очікувань суспільства та державної політики в галузі освіти. На нашу думку [3, с. 40] діяльність Центрів є одним із основних суб'єктів сприяння професійного розвитку педагогічних працівників. Умотивований, готовий до змін власного мислення педагог, що володіє новітніми компетенціями та інструментами – головний елемент підвищення надання якості освітніх послуг. Науково-педагогічними і педагогічними працівниками Комунального закладу вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради» постійно здійснюється науково-методичний супровід центрів професійного розвитку громад Дніпропетровської області, а також методична підтримка вчителів з питань підготовки до проходження сертифікації [2].

В Україні утворено організацію сертифікованих педагогів – Громадську організацію «Асоціація сертифікованих педагогічних працівників» [1]. Відповідно до Статуту Асоціації [24], головною метою Асоціації є захист професійних, економічних, соціальних, культурних та інших прав, інтересів своїх членів, а також удосконалення системи незалежного оцінювання, яка відкриває можливості для професійного зростання педагогічного працівника, а також сприятиме підвищенню якості освіти. Асоціація має відокремлені підрозділи. Підрозділ у Дніпропетровській області очолила Оболонська Еліна, вчителька історії та громадянських дисциплін Дніпровського ліцею № 28 Дніпровської міської ради. Це означає, що в регіоні вже формується офіційна платформа для обміну досвідом і підтримки сертифікованих педагогів.

Такі спільноти – майданчики для обміну методиками, проведення майстер-класів, вебінарів та групового обговорення. Це середовище підтримки не лише сприяє розширенню впливу кращих практик, а й створює умови для подальшого розвитку педагогічного лідерства в українській школі.

Висновки. Сертифікація вчителів математики є ефективним інструментом зовнішнього оцінювання професійної компетентності, який водночас виконує функцію внутрішньої

мотивації до безперервного професійного розвитку. Зважаючи на результати сертифікації у 2023 [13] та 2024 [25] роках, лише близько третини педагогів успішно пройшли оцінювання, що свідчить про необхідність подальшого удосконалення системи підготовки та підтримки вчителів.

Професійне зростання педагога, зокрема вчителя математики, має бути системним, персоналізованим і гнучким, орієнтованим як на формальні, так і неформальні форми навчання. Ефективне впровадження гібридних моделей професійного навчання, що поєднують семінари, наставництво, мережеву співпрацю та рефлексію, дозволяє максимально розкрити потенціал педагогів і підвищити якість математичної освіти.

Сертифікація також є інструментом державної політики, спрямованим на визнання професіоналізму вчителя, його лідерського потенціалу та залучення до поширення інноваційних практик. Позитивним є створення професійних спільнот, таких як Асоціація сертифікованих педагогічних працівників, які відіграють важливу роль у підтримці освітнього лідерства та поширенні кращих практик.

Таким чином, сертифікація вчителів математики має стати не одноразовим заходом, а частиною комплексної стратегії професійного розвитку педагогів. Це передбачає залучення центрів професійного розвитку, освітніх закладів, науково-методичних установ і держави до створення умов для якісного зростання педагогів, що є запорукою успішного впровадження Концепції «Нова українська школа» та забезпечення високої якості математичної освіти.

Список використаних джерел

1. Асоціація сертифікованих педагогічних працівників: вебсайт. URL: <https://acpw.org.ua/> (дата звернення: 14.07.2025).
2. Дніпровська академія неперервної освіти: вебсайт. URL: <https://www.dano.dp.ua/> (дата звернення: 14.07.2025).
3. Добрянська О. М. Аналітичний огляд створення центрів професійного розвитку педагогічних працівників в територіальних громадах Дніпропетровської області. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2023. Вип. 34. С. 38–42. URL: <https://pag-journal.iei.od.ua/34-2023> (дата звернення: 15.07.2025).
4. Дослідження впливу професійного досвіду навчання на розвиток вчителів, що працюють без відриву від роботи: систематичний огляд літератури. *Освітні науки*. 2025. № 15 (2). С. 146. DOI: <https://doi.org/10.3390/educsci15020146>
5. Звіт про проведення незалежного тестування фахових знань та умінь педагогічних працівників у 2023 році: вебсайт. URL: <https://testportal.gov.ua/zvity-dani-3/> (дата звернення: 15.07.2025).
6. Зязюн І. А. Філософія педагогічної дії: монографія. Черкаси: Видавництво Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького, 2008. 608 с.
7. Ісаєва О. Е портфолію вчителя середньої школи як технологія професійного зростання. *Молодь і ринок*. 2021. № 5 (230). С. 55–59. URL: https://www.researchgate.net/publication/351380379_e-portfolio_vcitela_serednoi_skoli_ak_tehnologia_profesijnogo_zrostanna (дата звернення: 14.07.2025).
8. Кононенко С. Професійна сертифікація педагогічних працівників в Україні: проблеми та перспективи. *Наукові записки. Серія: Проблеми природничо-математичної, технологічної та професійної освіти*. 2023. № 2 (2023). С. 26–31. URL: <https://journals.cusu.in.ua/index.php/pmtp/article/view/183/169> (дата звернення: 14.09.2025).
9. Кларк Д., Холлінгсворт Г. Розробка моделі професійного зростання вчителя. *Викладання та освіта вчителів*. 2002. Т. 18. Вип. 8. С. 947–967. DOI: [https://doi.org/10.1016/S0742-051X\(02\)00053-7](https://doi.org/10.1016/S0742-051X(02)00053-7)
10. Лузан П. Г. Модель розвитку професійної компетентності викладачів технічних коледжів. *Інноваційна професійна освіта: науково методичне забезпечення професійної освіти і навчання*. 2024. № 1 (14). С. 219–224.

11. Мешко Г. Управління професійним розвитком учителів у закладі загальної середньої освіти. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота.* 2025. № 1(52). С. 110–114. DOI: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2023.52.110-114>
12. Навчати і навчатися: як і куди зростати українському вчительству? Результати дослідження сфери підвищення кваліфікації й сертифікації у рамках спільної ініціативи руху EdCamp Ukraine і Міністерства освіти і науки України / О. Елькін та ін. Харків: Дім Реклами, 2019. 120 с.
13. Підсумки пілотування сертифікації вчителів математики та вчителів української мови і літератури: вебсайт. URL: <https://sqe.gov.ua/pidsumky-sertifikacija-2023/> (дата звернення: 03.09.2024).
14. Про встановлення строків подання реєстраційних документів педагогічними працівниками, які бажають пройти сертифікацію у 2019 році: наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2028 № 1486. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/63119/?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 14.07.2025).
15. Про деякі питання проведення сертифікації педагогічних працівників у 2023 році: наказ Міністерства освіти і науки України від 16.01.2023 № 35. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/88204/?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 14.07.2025).
16. Про затвердження Положення про сертифікацію педагогічних працівників: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2018 № 1190 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1190-2018-%D0%BF#n16> (дата звернення: 12.02.2019).
17. Про затвердження професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти»: Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 № 1225. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-profesiinoho-standartu-vchytel-zakladu-zahalnoi-serednoi-osvity> (дата звернення: 19.09.2024).
18. Про організацію та проведення сертифікації педагогічних працівників у 2024 році: наказ Міністерства освіти і науки України від 10.01.2024 № 20. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/91137/?utm_source=chatgpt.com#google_vignette (дата звернення: 14.07.2025).
19. Про організацію та проведення сертифікації педагогічних працівників у 2025 році: наказ Міністерства освіти і науки України від 17.12.2024 № 1743.
20. Про освіту: Закон України від 05 вересня 2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 18.03.2020).
21. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text> (дата звернення: 14.08.2017).
22. Савченко О. Я. Удосконалення професійної підготовки майбутніх вчителів початкових класів. *Початкова школа.* 2000. № 1. С 1–4.
23. Сисоєва С. О. Розвиток порівняльної професійної педагогіки в Україні: освітологічний контекст. *Освітологія.* 2018. № 7. С.49–58. DOI: <https://doi.org/10.28925/2226-3012.2018.7.4958>
24. Статут громадської організації «Асоціація сертифікованих педагогічних працівників». URL: https://acpw.org.ua/documents/statut_go.pdf (дата звернення: 14.07.2025).
25. 1478 вчителів успішно пройшли сертифікацію у 2024 році: вебсайт. URL: <https://sqe.gov.ua/rezultaty-sertyfikaciji-2024/> (дата звернення: 03.07.2025).

References

1. Asotsiatsiia sertyfikovanykh pedahohichnykh pratsivnykiv: veb-sait [Association of Certified Pedagogical Professionals: website]. URL: <https://acpw.org.ua/> (accessed: 14.07.2025) [in Ukrainian].
2. Dniprovska akademiia neperervnoi osvity: veb-sait [Dnipro Academy of Continuing Education: website]. URL: <https://www.dano.dp.ua/> (accessed: 14.07.2025) [in Ukrainian].
3. Dobrianska O. M. (2023). Analychnyi ohliad stvorennia tsentriv profesiinoho rozvytku pedahohichnykh pratsivnykiv v terytorialnykh hromadakh Dnipropetrovskoi oblasti [Analytical review of the creation of professional development centers for pedagogical workers in territorial communities of the Dnipropetrovsk region]. *Publichne upravlinnia i administruvannia v Ukraini – Public management and administration in Ukraine*, 34, 38–42. URL: <https://pag-journal.iei.od.ua/34-2023> (accessed: 15.07.2025) [in Ukrainian].

4. Doslidzhennia vplyvu profesiinoho dosvidu navchannia na rozvytok vchyteliv, shcho pratsiuiut bez vidryvu vid roboty: systematychnyi ohliad literatury [Exploring the impact of professional learning experiences on the development of in-service teachers: a systematic literature review]. (2025). *Osvitni nauky – Educational sciences*, 15 (2), 146. DOI: <https://doi.org/10.3390/educsci15020146> [in Ukrainian].

5. Zvit pro provedennia nezalezhnogo testuvannia fakhovykh znan ta umin pedahohichnykh pratsivnykiv u 2023 rotsi: veb-sait [Report on the independent testing of professional knowledge and skills of teaching staff in 2023: website]. URL: <https://testportal.gov.ua/zvity-dani-3/> [in Ukrainian].

6. Ziazun I. A. (2008). *Filosofia pedahohichnoi dii* [Philosophy of pedagogical action]: monohrafiia. Cherkasy: Vydavnytstvo Cherkaskoho natsionalnogo universytetu im. B. Khmelnytskoho [in Ukrainian].

7. Isaieva O. (2021). E portfolio vchytelia serednoi shkoly yak tekhnolohiia profesiinoho zrostantia [E-portfolio of a secondary school teacher as a technology of professional growth]. *Molod i rynek – Youth and the market*, 5 (230), 55–59. URL: https://www.researchgate.net/publication/351380379_e-portfolio_vcitela_serednoi_skoli_ak_tehnologia_profesijnogo_zrostantia (accessed: 14.07.2025) [in Ukrainian].

8. Kononenko S. (2023). Profesiina sertyfikatsiia pedahohichnykh pratsivnykiv v Ukraini: problemy ta perspektyvy [Professional certification of teaching staff in Ukraine: problems and prospects]. *Naukovi zapysky. Serii: Problemy pryrodnycho-matematychnoi, tekhnolohichnoi ta profesiinoy osvity – Scientific notes. Series: Problems of natural science, mathematical, technological and vocational education*, 2, 26–31. URL: <https://journals.cusu.in.ua/index.php/pmtp/article/view/183/169> (accessed: 14.09.2025) [in Ukrainian].

9. Klark D., Kholinhsvort H. (2002). Rozrobka modeli profesiinoho zrostantia vchytelia [Developing a model of teacher professional growth]. *Vykladannia ta osvita vchyteliv – Teaching and teacher education*, 18, 8, 947–967. DOI: [https://doi.org/10.1016/S0742-051X\(02\)00053-7](https://doi.org/10.1016/S0742-051X(02)00053-7) [in Ukrainian].

10. Luzan P. H. (2024). Model rozvytku profesiinoy kompetentnosti vykladachiv tekhnichnykh koledzhiv [Model for the development of professional competence of teachers of technical colleges]. *Innovatsiina profesiina osvita: Naukovo metodychne zabezpechennia profesiinoy osvity i navchannia – Innovative vocational education: scientific and methodological support for vocational education and training*, 1 (14), 219–224 [in Ukrainian].

11. Meshko H. (2025). Upravlinnia profesiinym rozvytkom uchyteliv u zakladi zahalnoi serednoi osvityviti [Managing the professional development of teachers in a general secondary education institution]. *Naukovi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Serii: Pedahohika. Sotsialna robota – Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series: Pedagogy. Social Work*, 52, 110–114. DOI: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2023.52.110-114> [in Ukrainian].

12. Elkin O (2019). Navchaty i navchatysia: yak i kudy zrostaty ukraïnskomu vchytelstvu? [Teaching and learning: how and where to grow for Ukrainian teachers?]. *Rezultaty doslidzhennia sfery pidvyshchennia kvalifikatsii y sertyfikatsii u ramkakh spilnoi initsiatyvy rukhu EdCamp Ukraine i Ministerstva osvity i nauky Ukrainy*. Kharkiv: Dim Reklamy [in Ukrainian].

13. Pidsumky pilotuvannia sertyfikatsii vchyteliv matematyky ta vchyteliv ukraïnskoi movy i literatury: veb-sait [Results of the piloting of certification of mathematics teachers and teachers of Ukrainian language and literature: website]. URL: <https://sqe.gov.ua/pidsumky-sertifikacija-2023/> (accessed: 03.09.2025) [in Ukrainian].

14. Pro vstanovlennia strokiv podannia reiestratsiinykh dokumentiv pedahohichnymy pratsivnykamy, yaki bazhaiut proity sertyfikatsiiu u 2019 rotsi [On establishing the deadlines for submitting registration documents by teaching staff wishing to undergo certification in 2019]: nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 29.12.2028 r. № 1486. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/63119/?utm_source=chatgpt.com (accessed: 14.07.2025) [in Ukrainian].

15. Pro deiaki pytannia provedennia sertyfikatsii pedahohichnykh pratsivnykiv u 2023 rotsi [On some issues of certification of teaching staff in 2023]: nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 16.01.2023 r. № 35. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/88204/?utm_source=chatgpt.com (accessed: 14.07.2025) [in Ukrainian].

16. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro sertyfikatsiiu pedahohichnykh pratsivnykiv [On approval of the Regulations on certification of teaching staff]: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 27.12.2018 r. № 1190 (zi zminamy). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1190-2018-%D0%BF#n16> (accessed: 12.02.2019) [in Ukrainian].

17. Pro zatverdzhennia profesiinoho standartu «Vchytel zakladu zahalnoi serednoi osvity» [On approval of the professional standard «Teacher of a general secondary education institution»]: nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 29.08.2024 r. № 1225. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-profesiinoho-standartu-vchytel-zakladu-zahalnoi-serednoi-osvity> (accessed: 19.09.2025) [in Ukrainian].

18. Pro orhanizatsiiu ta provedennia sertyfikatsii pedahohichnykh pratsivnykiv u 2024 rotsi [On the organization and conduct of certification of teaching staff in 2024]: nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 10.01.2024 r. № 20. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/91137/?utm_source=chatgpt.com#google_vignette (accessed: 14.07.2025) [in Ukrainian].

19. Pro orhanizatsiiu ta provedennia sertyfikatsii pedahohichnykh pratsivnykiv u 2025 rotsi [On the organization and conduct of certification of teaching staff in 2025]: nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 17.12.2024 r. № 1743. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-orhanizatsiiu-ta-provedennia-sertyfikatsii-pedahohichnykh-pratsivnykiv-u-2025-rotsi1743> (accessed: 14.07.2025) [in Ukrainian].

20. Pro osvitu [About education]: Zakon Ukrainy vid 05 veresnia 2017 r. No 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (accessed: 20.04.2025) [in Ukrainian].

21. Pro skhvalennia Kontseptsii realizatsii derzhavnoi polityky u sferi reformuvannia zahalnoi serednoi osvity «Nova ukrainska shkola» na period do 2029 roku [On approval of the Concept of implementation of state policy in the field of reforming general secondary education «New Ukrainian School» for the period until 2029]: rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 14 hrudnia 2016 r. № 988-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text> (accessed: 14.08.2017) [in Ukrainian].

22. Savchenko O. (2000). Udoskonalennia profesiinoi pidhotovky maibutnikh vchyteliv pochatkovykh klasiv [Improving the professional training of future primary school teachers]. Pochatkova shkola – Primary school, 1, 1–4 [in Ukrainian].

23. Sysoieva S. O. (2018). Rozvytok porivnialnoi profesiinoi pedahohiky v Ukraini: osvitohichnyi kontekst [Development of comparative professional pedagogy in Ukraine: educational context]. Osvitohiia – Education, 7, 49–58. DOI: <https://doi.org/10.28925/2226-3012.2018.7.4958> [in Ukrainian].

24. Statut hromadskoi orhanizatsii «Asotsiatsiia sertyfikovanykh pedahohichnykh pratsivnykiv» [Charter of the public organization «Association of Certified Pedagogical Workers»]. URL: https://acpw.org.ua/documents/statut_go.pdf (accessed: 14.07.2025) [in Ukrainian].

25. 1478 vchyteliv uspishno proishly sertyfikatsiiu u 2024 rotsi: veb-sait [1478 teachers successfully passed certification in 2024]. URL: <https://sqe.gov.ua/rezultaty-sertyfikaciji-2024/> (accessed: 03.07.2025) [in Ukrainian].

Отримано 29.10.2025.

Отримано в доопрацьованому вигляді 15.11.2025.

Прийнято до друку 27.11.2025.

Опубліковано 18.12.2025.

Received 29.10.2025.

Received in revised form 15.11.2025.

Accepted for publication 27.11.2025.

Published 18.12.2025.